

Edmund Husserl, Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave

---

Girardi-Karšulin, Mihaela

Source / Izvornik: **Prolegomena : Časopis za filozofiju, 2005, 4, 119 - 121**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:650358>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

popis literature ne bi bio na odmet, posebice danas, kada je čitatelju ponuđeno nepregledno mnoštvo logičke literature, počevši od raznih uvoda i pregleda područja, pa sve do specijaliziranih rasprava čija pristupačnost i opseg znatno variraju.

Uvod u logiku prvog reda korisno je izdanje koje će se, vjerujem, takvim pokazati i u praksi. Knjiga je dobar početak za upoznavanje sa suvremenom formalnom logikom, te pregledan podsjetnik onima koji su s disciplinom već upoznati.

Dušan Dožudić

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Ulica grada Vukovara 68, HR-10000 Zagreb
ddozudich@yahoo.com

Edmund Husserl, *Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave*, preveo i pogovor napisao Ante Pažanin, Naklada Ljevak, Zagreb 2003, 303 str.

Nakon *Ogleda o izvoru geometrije* objavljenog u Osijeku 1982, *Kartezijanskih meditacija* objavljenih u Zagrebu 1975. i *Krize evropskih znanosti i transcendentne fenomenologije* objavljene u Zagrebu 1990, u Zagrebu je 2003. na hrvatski prevedena zbirka članaka Edmunda Husserla, utemeljitelja fenomenologije, jednog od najznačajnijih filozofa prve polovice dvadesetog stoljeća pod naslovom: *Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave*. Tekst je preveo i pogovor napisao Ante Pažanin, jedan od najboljih poznavaca Husserlove filozofije u Zagrebu kojemu je to već drugi prijevod jednog Husserlova djela i koji je o Husserlovoj filozofiji 1962. doktorirao u Kölnu kod Ludwiga Landgrebea. U proširenom obliku ta je disertacija objavljena na hrvatskom pod naslovom *Znanstvenost i povijesnost u filozofiji Edmunda Husserla*.

Zbirka sadrži kao glavni tekst prijevod rasprave *Filozofija kao stroga znanost* u obliku kako ju je popraćenu analizom sadržaja i pogovorom objavio Wilhelm Szilasi (Frankfurt a/M 1965). (Prvi put je ta rasprava bila objavljena u časopisu *Logos* 1911.) Ostale rasprave u zbirci nastale su kasnije, *Znanost o realitetu i idealiziranje*, *Matematiziranje prirode* – prije 1928; *Prirodnoznanstveni i duhovnoznanstveni stav. Naturalizam, dualizam i psihofizička psihologija* – prije 1930; *Kriza europskog ljudstva i filozofija* – prije 1930; *O izvoru geometrije* – 1936; *Povijest i sjećanje* – 1937; *Teleologija u povijesti filozofije* 1936/37, a objavljene su još mnogo kasnije, odnosno u cjelokupnom izdanju Husserlovih djela, u šestom svesku Husserliana, Haag 1954. i u dvadesetdevetom svesku Husserliana, Haag, 1993.

Husserl je, kako se vidi, bio poznat hrvatskoj filozofskoj čitalačkoj publici i do sada, ali u takozvanoj klasičnoj i kasnoj fazi transcendentalne fenomenologije (1929–1937), dok se rasprava *Filozofija kao stroga znanost* koja je prvi put objavljena 1911. nalazi na pragu tog razdoblja koje počinje s 1913. godinom, odnosno godinom objavljivanja Husserlova djela *Ideja za čistu fenomenologiju i fenomenološku filozofiju*. Svojstvenost je ovog izdanja da je spis “prijelaznog razdoblja” *Filozofija kao stroga znanost* ediran zajedno s tekstovima koji su nastali dosta godina kasnije (prije 1928. do 1937), da ga, dakle, izdavač i prevodilac dovodi u smislenu vezu s “klasičnim” i “kasnim” Husserlovim periodom. To on i izrijeком kaže u pogovoru izlažući da spis *Filozofija kao stroga znanost* načelno sadrži ne samo mogućnost transcendentalne fenomenologije, nego i utemeljenje fenomenologije u pojmu svijet života (*Lebenswelt*).

U spisu *Filozofija kao stroga znanost* Husserl razvija pojam filozofije kao znanosti, nasuprot prirodnim i duhovnim znanostima, odnosno nasuprot univerzaliziranju onog pojma znanosti kojim se rukovode prirodne i duhovne znanosti. Filozofija, prema Husserlu, uvodi u jedan drugi stav i sadrži jedan drugi pojam znanstvenosti, no razlika između eidetičke i transcendentalne redukcije koja je bitna u tim distinkcijama tu još nije do kraja razrađena. Ostale rasprave pretpostavljaju već u *Ideji za čistu fenomenologiju i fenomenološku filozofiju* razrađen pojam transcendentalne redukcije i diferenciranije i dublje ulaze u istu tematiku. Može se reći da je pitanje što je to filozofija (fenomenologija), a nasuprot znanostima, što je to znanstvenost filozofije, nasuprot znanstvenosti znanosti i općenito koji su uvjeti rođenja onog idealnog koji omogućuju i znanost i filozofiju – temeljni problem i temeljno pitanje koje ujedinjuje rasprave skupljene i prevedene u ovoj zbirci.

Zanimljivo je i korisno da je urednik prvu raspravu u zbirci objavio u redakciji W. Szilasia, jednog od poznatijih fenomenologa i Husserlovih učenika. Szilasijev editorski zahvat sastoji se prvo u dodanoj analizi sadržaja i drugo u pogovoru Husserlovoj raspravi. Szilasijeva analiza sadržaja posebno može biti korisna studentima, jer predstavlja primjer “inteligentnog čitanja” teksta, primjer kako jednom tekstu treba pristupiti od početka – temeljnim razumijevanjem. Szilasijev pak pogovor koji Husserlovo temeljno pitanje u raspravi tumači kao pitanje o tome što je to filozofija može poslužiti kao jako skraćeni uvod u fenomenologiju. On možda ne odražava objektivno mjesto te rasprave u Husserlovu opusu, ali je dragocjen kao (iako prekomjerno komprimirana) uputa u razumijevanje problema fenomenologije iz pera jednog od Husserlovih slušača. Pogovor hrvatskog prevoditelja Ante Pažanina donosi Husserlovu biografiju i osnovne etape razvoja Husserlove fenomenologije od *Filozofije aritmetike* (1891) do *Krize evropskih znanosti i transcendentalne fenomenologije* (1937), ali se osim toga osvrće i na Husserlov utjecaj u dvadesetom stoljeću kao i na aktualnost Husserlove misli. *Kriza evropskih znanosti i transcendentalna fenomenologija* je, konstatira prevoditelj i priređivač, najutjecajnije djelo u drugoj polovici dvadesetog stoljeća.

Husserl je bio najtemeljitiји kritičar krize u koju je dovela moderna znanost. Prevladavanje krize može se dogoditi samo iz duha filozofije, iz ideala koji su beskonačni zadatak pojedinaca, nacija i ujedinjenih nacija. Filozofija koja je plod starogrčke nacije predstavlja jedan novi stav prema svijetu koji karakterizira Europu i koji se razlikuje od indijske i kineske “znanosti” i “filozofije”. Husserl pritom ne zastupa novovjekovni racionalizam, upravo suprotno – raskrinkava ga kao naturaliziranje duha, nego filozofiju koja je fenomenologija, fenomenologija povijesnog svijeta života. Time je, tumači prevoditelj i pisac pogovora, kod kasnog Husserla već naznačena problematika praktičke filozofije koja je u drugoj polovici 20. stoljeća postala središnjom filozofskom temom.

Bez sumnje, Husserl je jedan od najznačajnijih filozofa dvadesetog stoljeća, a posebno je značajno i to da je njegova filozofska misao prešla uske podjele filozofskih disciplina i svojim je metodama imala utjecaja izvan granica filozofije, od etnologije do matematike. Zato se, a to je u eri interdisciplinarnosti danas posebno važno, o fenomenologiji može govoriti ne samo kao o Husserlovoj filozofskoj misli (i filozofiji njegovih učenika i suradnika), nego kao o fenomenološkom pokretu, o znanstvenim nastojanjima inspiriranim Husserlovim filozofskim idejama i metodama.

Ova knjiga, *Filozofija kao stroga znanost i druge rasprave*, uz navedene već prije objavljene hrvatske prijevode Husserla, omogućit će temeljitije upoznavanje s Husserlovom filozofskom misli na hrvatskom. Počevši od jedne rasprave koja stoji na pragu Husserlove tzv. zrele faze ova knjiga kroz kasnije radove prati argumentaciju u kojoj ideja filozofije kao stroge znanosti kao nit vodilja (iako na kraju u ponešto oslabljenom obliku) organizira oko sebe probleme transcendentne fenomenologije i fenomenologije svijeta života.

Na kraju treba reći o prijevodu da je dobar i to zato jer nije samo filološki korektan, nego i filozofski utemeljen, meritoran tumač Husserlove filozofske misli. No upravo zato treba izraziti i žaljenje da sadrži i neke neurednosti i lapsuse koji su se mogli izbjeći.

Mihaela Girardi-Karšulin

Institut za filozofiju

Ulica grada Vukovara 54, HR-10000 Zagreb

mihaela.girardi-karsulin@zg.htmet.hr